

Державний архів Запорізької області

Олександрівське міське комерційне училище, м. Олександрівськ
Олександрівського повіту Катеринославської губернії

Фонд № 58
Опис № 1
справ постійного зберігання

1891-1920 рр.

Передмова до опису № 1 фонду № 58 Олександрівське міське комерційне училище, м. Олександрівськ Олександрівського повіту Катеринославської губернії

1. Історія фондоутворювача

Олександрівське міське комерційне училище розпочало діяльність у 1905 р. на базі Олександрівської торговельної школи, створеної відповідно до «Положення про комерційні навчальні заклади» від 15 квітня 1896 р. Від початку діяльності заклад був семикласним. В 1912 р. училище було реорганізовано у восьмикласне.

Підпорядковувалося Міністерству торгівлі і промисловості.

Училище надавало громадянам загальну та професійну комерційну освіту. Повний курс навчання складав сім, а з 1912 р. – вісім років.

Загальний нагляд за справами училища здійснювала попечительська рада у складі голови та 5 членів, які обиралися Олександрівською міською думою на 4 роки. До обов'язків попечительської ради входило завідування коштами та майном училища, складання щорічних кошторисів, звільнення від сплати малозабезпечених дітей, розгляд пропозицій щодо призначення стипендій, підвищення окладів викладачів, обрання директора училища тощо.

Безпосереднє завідування справами училища здійснював директор. На нього покладався нагляд за навчально-виховним процесом, виконанням розпоряджень Міністерства торгівлі і промисловості, положень статуту, постанов попечительської ради і педагогічного комітету, а також вирішення кадрових питань.

Для вирішення питань про успіхи та поведінку учнів в училищі створювався Педагогічний комітет, до складу якого входили директор, всі викладачі, лікар училища та один з членів попечительської ради. В обов'язки комітету входив прийом та виключення учнів з училища, переведення їх з одного класу до іншого, обговорення успіхів та поведінки учнів, визначення винагород для відмінників, призначення іспитів тощо.

На підставі постанови Тимчасового робітничо-селянського уряду України від 25 січня 1919 р. та постанови Народного комісаріату освіти України від 04 липня 1920 р. Олександрівське міське комерційне училище було реорганізоване в єдину трудову школу.

2. Історія фонду

Документи Олександрівського міського комерційного училища поступили на зберігання до Державного архіву Запорізької області 09 вересня 1927 р. Вперше документи фонду були описані у 1928 р.: був складений рукописний опис № 1 на 115 (сто п'ятнадцять) справ за 1891-1921 рр.

Відповідно до наказу директора від 17 березня 1987 р. № ба 1 (одна) справа була знята з обліку.

В ході уточнення фондування документів було виявлено 3 (три) справи, що не стосуються даного фонду. Відповідно до акту від 24 квітня 2009 р. № 2 їх було передано до опису № 1 фонду Р-3 «Запорізький губернський відділ народної освіти, м.Запоріжжя Запорізької губернії».

Станом на 10.01.2014 у фонді № 58 «Олександрівське міське комерційне училище, м. Олександрівськ Олександрівського повіту Катеринославської губернії» нараховується 111 (сто одинадцять) справ за 1891-1920 рр.

Фонд містить статuti торговельної школи та училища, протоколи засідань попечительської ради, документи про будівництво та обладнання училища, відкриття церкви при ньому, навчальні плани та програми предметів, кошториси прибутків і видатків училища, фінансові звіти попечительської ради, документи з особового складу учнів та викладачів.

З метою покращення інформаційно-пошукового рівня проведено удосконалення опису № 1. У ході роботи:

- перескладені заголовки справ;
- уточнені крайні дати документів;
- перевірено кількість аркушів у справах;

Складено опис № 1 за на 112 (сто дванадцять) справ, з № 1 по №115. у т.ч.: літерні: 10а; вибулі: 55, 110, 111, 112.

Останньою справою до опису приєднано перескладений опис.

До опису складено довідковий апарат:

- титульний аркуш;
- передмова

Начальник відділу зберігання,
обліку та довідкового апарату

_____ О.Ю. Зінчик

Державний архів
Запорізької області

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Державного архіву
Запорізької області
_____ О.С. Тедєєв
_____ 2014 р.

Фонд № 58
ОПИС № 1
справ постійного зберігання
за 1891- 1920 роки.

Олександрівське міське комерційне училище, м. Олександрівськ
Олександрівського повіту Катеринославської губернії

№№ з/п	Заголовки справ	Крайні дати	Кількіст ь аркушів	Прим ітки
1	2	3	4	5
1	Витяги з метричних книг, свідоцтва, посвідчення учнів училища за 1891-1917 рр.		281	
2	Особова справа викладача П.І. Суходольського.	05 липня 1911 р. – 21 серпня 1918 р.	3	
3	Те саме, Д.С. Вдовиченка	21 травня 1896 р. – 26 липня 1905 р.	8	
4	Те саме, Ф.В. Євтушенка	19 жовтня 1903 р. – 13 грудня 1918 р.	33	
5	Те саме, О.М. Прокоф'єва	27 січня 1909 р. – 17 січня 1912 р.	5	
6	Те саме, В.А. Буша	02 жовтня 1903 р.	4	

1	2	3	4	5
7	Протоколи засідань попечительської ради училища	12 травня 1905 р. – 22 листопада 1906 р.	123	
8	Документи (листування, прохання) про затвердження членів попечительської ради та призначення директора училища. Список викладачів та працівників училища з зазначенням кількості відведених їм уроків. Формулярні списки членів попечительської ради, інспектора училища та Олександрівського повітового лікаря	7 березня 1905 р. – 10 листопада 1914 р.	126	
9	Кошториси прибутків і видатків училища на 1905-1914 рр.		169	
10	Документи (протоколи, листування, заяви) про будівництво будівлі училища за 1905-1907 рр.		313	
10а	Документи (протоколи, плани, акти, кошториси) про будівництво та прийом в експлуатацію училища за 1905-1911 рр. Статут Олександрівської торговельної школи за 1901 р.		496	
11	Документи (листування, списки, прохання) про звільнення учнів від сплати за навчання за 1905-1914 рр.		135	
12	Прохання громадян про надання відстрочок та звільнення від сплати за навчання	25 серпня 1905 р. – 01 червня 1914 р.	90	
13	Документи (циркуляри, листування, списки) про запровадження стипендій, встановлення для учнів-євреїв відсоткової норми на прийом до училища, організацію педагогічних курсів для вчителів повіту за 1905-1914 рр.		123	

1	2	3	4	5
14	Листування з попечительською радою училища про стягнення сплати за навчання та призначення стипендій учням. Розклади іспитів училища за 1910 р.	07 липня 1905 р. – 17 травня 1913 р.	28	
15	Документи (листування, договори) про оренду приміщень для тимчасового розміщення училища за 1905 р.		12	
16	Документи (листування, заяви) про вирішення питання про фінансування будівництва та обладнання училища за 1905-1914 рр.		47	
17	Документи (доповіді, листування) про діяльність батьківської ради училища за 1905-1908 рр.		7	
18	Лист батьківської ради до директора училища з проханням про створення при училищі товариства допомоги малозабезпеченим учням	01 листопада 1905 р.	1	
19	Особова справа викладача Г.О. Магалевського	05 липня 1905 – 03 жовтня 1918 р.	46	
20	Те саме, А.О. Зайцева	27 червня 1905 р. – 12 червня 1913 р.	23	
21	Те саме, М.І. Щербиніна	01 липня 1905 р. – 26 лютого 1909 р.	22	
22	Те саме, О.Л. Фовицького	01 серпня 1905 р. – 18 березня 1906 р.	25	

1	2	3	4	5
23	Особова справа І.С. Смоленського	13 вересня 1905 р. – 24 січня 1909 р.	22	
24	Історичні довідки про відкриття в м.Олександрівську торговельної школи та комерційного училища. Фінансові звіти попечительської ради училища за 1905-1913 рр. Список учнів училища, звільнених від сплати за навчання за 1909 р.		76	
25	Документи (листування, рахунки, заяви) про видачу жалування викладачам, проведення малярних робіт, закупівлю меблів та лабораторного приладдя для училища за 1906-1912 рр. (є документи на німецькій мові).		241	
26	Документи (протоколи, листування, кошториси) про поставку вугілля, проведення ремонтних робіт та інвентаризацію майна училища за 1906-1913 рр.		88	
27	Листування з попечительською радою Лодзинського комерційного училища про випуск облігаційної позики на будівництво училища	23 травня – 15 червня 1906 р.	2	
28	Статути Олександрівського комерційного училища. Документи (протоколи, доповідні записки, листування) про реорганізацію училища з семикласного у восьмикласне. Навчальні плани та програми предметів	12 жовтня 1906 р. – 14 червня 1912 р.	94	
29	Документи (протоколи, листування) про відчуження від території училища двох десятин землі у власність міста для подальшого будівництва міської чоловічої гімназії за 1906-1909 рр.		10	

1	2	3	4	5
30	Особова справа викладача П.П. Єфимова	29 липня 1906 р. – 21 липня 1907 р.	12	
31	Те саме, В.В. Зубковського	16 серпня 1905 р. – 24 лютого 1909 р.	40	
32	Те саме, М.М. Мальцова	09 серпня 1906 р. – 19 березня 1908 р.	18	
33	Витяги з метричних книг, свідоцтва, посвідчення учнів училища за 1906-1920 рр.		237	
34	Протоколи засідань попечительської ради	18 січня – 16 грудня 1907 р.	121	
35	Документи (протоколи, листування, рахунки) про проведення будівельних робіт в училищі за 1907 р.		88	
36	Особова справа викладача О.Ф. Федорова	01 вересня 1907 р. – 10 листопада 1910 р.	20	
37	Свідоцтва про закінчення училища	01 серпня 1907 р. – 20 травня 1919 р.		
38	Протоколи засідань попечительської ради	15 березня – 09 листопада 1908 р.	139	

1	2	3	4	5
39	Документи (листування, заяви) про грошове забезпечення колишніх службовців та викладачів торговельної школи, надання її випускникам атестатів за 1905-1910 рр.		25	
40	Документи (листування, списки) про відзначення нагородами членів попечительської ради, встановлення в приміщенні училища портретів члена попечительської ради Ф.Ф. Мовчановського та директора училища І.Я. Акінфєєва за 1908-1911 рр.		74	
41	Документи (листування, довідки) про встановлення в будівлі училища електричного освітлення за 1908-1911 рр.		6	
42	Документи (листування, довідки) про освячення нової будівлі училища за 1908-1909 рр.		37	
43	Особова справа викладача С.Г Делієва	23 червня 1908 р. – 17 липня 1917 р.	38	
44	Те саме, В.І. Руадзе, В.Н. Соболевої, О.М. Попової	27 червня 1908 р. – 14 серпня 1918 р.	11	
45	Те саме, В.В. Павлата	01 серпня 1908 р. – 07 березня 1907 р.	23	
46	Те саме, Ю.Біляєвої	01 вересня 1908 р.	2	

1	2	3	4	5
47	Особова справа В.О. Котровцева	28 червня 1900 р. – 14 березня 1914 р.	25	
48	Те саме, Е.К. Монье	31 грудня 1908 р. – 12 червня 1909 р.	3	
49	Протоколи засідань попечительської ради	01 лютого 1909 р. – 02 грудня 1914 р.	176	
50	Документи (листування, балотовані листи) про відкриття церкви при училищі за 1909-1913 рр.		20	
51	Документи (постанови, листування, акти) про передачу майна училища у відання міської управи за 1909-1910 рр.		18	
52	Послужні, формулярні списки, прохання та посвідчення кандидатів на посади викладачів училища	05 вересня 1905 р. – 16 серпня 1919 р.	81	
53	Особова справа викладача Семенова	21 – 22 вересня 1909 р.	2	
54	Витяги з метричних книг, посвідчення, атестати учнів. Заяви громадян про прийом їх дітей до училища.	08 серпня 1903 р. – 31 липня 1917 р.	279	
55	Вибула			
56	Формулярні списки викладача В.Ф. Бремпеля	01 липня 1910 р. – 12 лютого 1913 р.	4	

1	2	3	4	5
57	Особова справа викладача В.Г. Шалабанова	26 жовтня 1910 р. – 27 січня 1916 р.	22	
58	Листування з Олександрівською міською управою та попечительською радою про видачу зарплати викладачам училища. Список запасних нижніх чинів Олександрівської міської пожежної команди	24 серпня 1911 р. – 12 грудня 1913 р.	4	
59	Документи (статути, листування, прохання) про відкриття при училищі бухгалтерських курсів за 1911-1913 рр. Проект статуту Олександрівського товариства розповсюдження комерційної освіти (без дати)		38	
60	Особова справа викладача В.П. Тихонравова	07 березня 1911 р. – 14 серпня 1918 р.	7	
61	Те саме, В.М.Клопова	03 вересня 1911 р. – 24 березня 1919 р.	10	
62	Те саме, К.І. Табунова	22 грудня 1911 р. – 03 липня 1912 р.	4	
63	Відомість з річними оцінками учнів 8-го класу за 1911-1912 навчальний рік. Свідоцтва учнів, заяви громадян про прийом їх дітей до училища	18 червня 1905 р. – 24 листопада 1912 р.	244	
64	Таблиці метеорологічних спостережень за 1912 р.		24	

1	2	3	4	5
65	Атестати учнів про закінчення училища	05 червня 1912 р. – 10 травня 1913 р.	83	
66	Особова справа викладача І.Г. Крутько	27 липня – 07 серпня 1912 р.	16	
67	Формулярні списки членів попечительської ради	30 травня 1913 р. – 25 вересня 1914 р.	7	
68	Атестати учнів про закінчення училища	31 травня 1913 р.	54	
69	Особова справа викладача Є.М. Крюкової	27 лютого – 06 березня 1913 р.	3	
70	Те саме, М.П. Карякиної	15 – 22 листопада 1913 р.	4	
71	Документи (формулярні списки, автобіографії, заяви) про обрання та затвердження на посаді директора училища за 1914 р.		178	
72	Особова справа викладача Л.В. Семенової	20 травня 1914 р. – 18 вересня 1918 р.	6	
73	Те саме, Д.П. Колянковського	05 липня 1914 р. – 07 вересня 1916 р.	20	
74	Те саме, Й.О. Яничака	12 листопада 1914 р. – 12 жовтня 1917 р.	17	

1	2	3	4	5
75	Свідоцтва учнів, які вибули з училища	27 листопада 1913 р. – 27 жовтня 1914 р.	49	
76	Атестати учнів про закінчення училища, т.1	05 червня 1914 р.	56	
77	Те саме, т.2	05 червня 1914 р.	57	
78	Рахунки на закупівлю обладнання для училища (є документи на німецькій мові)	07 січня 1914 р. – 29 червня 1919 р.	31	
79	Особова справа викладача М.Г. Вадзинської	14 серпня 1915 р. – 24 травня 1916 р.	4	
80	Те саме, С.Г. Бельшина	27 липня 1915 р. – 05 липня 1916 р.	7	
81	Те саме, І.П. Морщикова	23 вересня – 28 грудня 1915 р.	10	
82	Свідоцтва учнів, які вибули з училища	08 січня – 16 грудня 1915 р.	58	
83	Атестати учнів про закінчення училища	30 квітня 1915 р.	77	
84	Особова справа викладача В.В. Суріна	01 вересня – 13 грудня 1916 р.	10	
85	Те саме, А.В. Кудржинського	01 вересня 1916 р. – 02 вересня 1918 р.	9	

1	2	3	4	5
86	Свідоцтва учнів, які вибули з училища	08 січня – 24 листопада 1916 р.	24	
87	Особова справа викладача В.А. Головковського	10 серпня 1917 р. – 06 червня 1919 р.	11	
88	Формулярний список ветеринара 1-ї ділянки Олександрівського повіту М.Ф. Андреева. Витяги з метричних книг, посвідчення учнів. Заяви громадян про прийом їх дітей до училища.	25 липня 1905 р. – 26 вересня 1920 р.	156	
89	Список кандидатів, які склали вступні іспити до училища за 1917 р.		31	
90	Свідоцтва учнів, які вибули з училища. Атестати про закінчення училища	25 лютого – 26 жовтня 1917 р.	75	
91	Атестати учнів про закінчення училища	21 березня – 12 травня 1917 р.	94	
92	Документи (циркуляри, протоколи, листування) про скликання з'їзду діячів комерційної освіти в м. Києві, підвищення окладів викладачам комерційних шкіл, запровадження курсів українознавства для вчителів за 1918 р.		53	
93	Навчальні програми на 1913-1914, 1918-1919 навчальні роки		29	

1	2	3	4	5
94	Документи (сповіщення, листування) про введення в учбових закладах українознавства, виділення училищем кімнати на користь спілки викладачів та вихователів середніх учбових закладів м. Олександрівська для проведення зібрань	25 квітня – 23 грудня 1918 р.	13	
95	Документи (листування, списки) про звільнення учнів від сплати за навчання за 1918 р.		11	
96	Списки працівників училища з зазначенням річних та місячних окладів. Кошториси прибутків та видатків на 1918-1919 р.		104	
97	Особова справа викладача В.Й. Вершка	27 березня 1918 р.	5	
98	Те саме, Д.І. Очкина	28 березня – 17 серпня 1918 р.	10	
99	Те саме, С.М. Рябченка	22 квітня – 20 серпня 1918 р.	8	
100	Те саме, К.М. Дувина	06 – 14 серпня 1918 р.	5	
101	Те саме, Ф.В. Пасько	25 липня – 10 серпня 1918 р.	8	
102	Те саме, В.М. Гаврилова	12 серпня 1913 р. – 11 вересня 1918 р.	6	
103	Свідоцтва учнів, які вибули з училища	05 березня – 28 листопада 1918 р.	30	

1	2	3	4	5
104	Атестати учнів про закінчення училища	28 квітня – 19 вересня 1918 р.	104	
105	Особова справа викладача В.С. Данильчука	21 вересня 1917 р. – 07 вересня 1919 р.	5	
106	Відомості на виплату надбавок до окладів персоналу училища за 1919-1920 рр.		174	
107	Посвідчення учнів про закінчення училища	20 березня 1919 р.	32	
108	Посвідчення та атестати учнів про закінчення училища	20 березня – 20 вересня 1919 р.	70	
109	Документи (розпорядження, листування, акт, заяви) про відновлення навчального процесу в учбових закладах м.Олександрівська, залучення учнів до сільськогосподарських робіт на шкільних ділянках міста, влаштування евакуаційного шпиталю в приміщеннях училища за 1920 р.		104	
110	Вибула			
111	Вибула			
112	Вибула			
113	Список учнів з зазначенням кількості зданого палива на опалення училища	б/д	12	
114	Кошториси прибутків і видатків училища на 1913-1915 рр.		23	

1	2	3	4	5
115	Перескладений опис		8	

До опису внесено 112 (сто дванадцять) справ
з № 1 по № 115, у т.ч.:

літерні: 10а – 1 справа;

вибула: № 55 (акт від 14 грудня 1985 р. № 58-б; наказ від 17 березня 1987 р. №
ба) – 1 справа;

вибули у ф.Р-3: №№ 110, 111, 112 (акт від 24 квітня 2009 р. № 2) – 3 справи;

Укладач опису _____ Є.С. Калітка

13.01.2014

СХВАЛЕНО

Протокол засідання ЕПК

Державного архіву

Запорізької області

№ _____